

Te teer voor de afwasmachine

Het verhaal achter de aanwinst

Foto: Erik Ripper

Het verhaal lijkt rechtstreeks uit een aflevering van *Tussen Kunst & Kitsch* te komen: vrouw ruimt haar kast op en zet een glazen kan op Marktplaats, die een ontbrekend stuk uit een museumcollectie blijkt te zijn. Gunstig voor de verkoopster en een droom voor conservator H el ne Besançon van het Nationaal Glasmuseum: zij kreeg op die manier een unieke karaf van Copier in de schoot geworpen. Met een bijdrage van 750 euro vanuit het P.H. Soeters Fonds voor 20ste-eeuwse glaskunst hielp de Vereniging Rembrandt deze aan te kopen.

Likeurkaraf

A.D. Copier (1901-1991)
1930. Glas, verzilverd metaal, H 14,3 D 11 cm
Bijdrage:   750, vanuit het P.H. Soeters Fonds voor 20ste-eeuwse glaskunst
NATIONAAL GLASMUSEUM, LEERDAM

De likeurkaraf naar ontwerp van A.D. Copier is verworven met steun van de Vereniging Rembrandt dankzij haar P.H. Soeters Fonds voor 20ste-eeuwse glaskunst

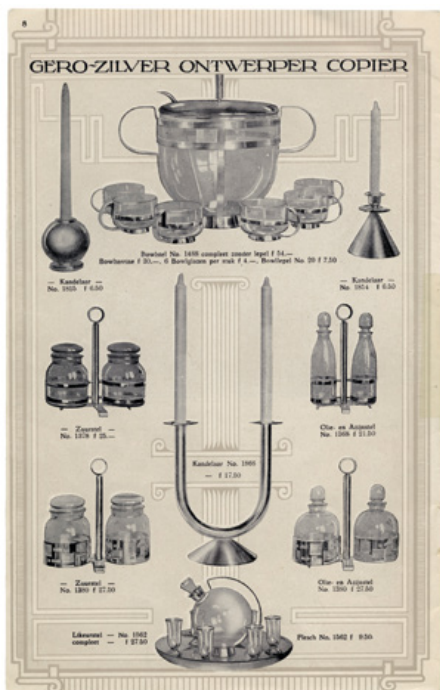
'Het was de mail die je wilt krijgen op een maandagochtend,' vertelt Besançon. 'Een mevrouw uit Hasselt vroeg om meer informatie over de likeurkaraf die ze op Marktplaats te koop had staan. Ik zag direct dat dit een bijzonder stuk was; van deze karaf hebben we wel de ontwerp-tekening en een afbeelding in een Gero-prijscourant, maar een exemplaar had ik nog nooit onder ogen gehad. Ik heb even rondgevraagd bij andere kenners, maar niemand had deze ooit gezien. Ik wist niet hoe snel ik moest reageren.'

Voorjaar 2014. De verkoopster (die niet met haar naam bekend wil worden) is haar kast aan het opruimen als ze de karaf tegenkomt. Omdat ze wat meer ruimte op de plank wil, besluit ze hem te koop te zetten op de advertentiesite Marktplaats. Als de biedingen wel erg hoog oplopen, begint ze te beseffen dat ze met iets

bijzonders te maken heeft en gaat ze op zoek naar informatie. In het weekend stuurt ze een e-mail naar het Glasmuseum, die bij conservator H el ne Besançon terecht komt. Die schrijft maandagochtend om 10.47 uur direct terug: 'Zelden ben ik 's morgens zo blij met een e-mail als met die van u. We zijn al heel lang op zoek naar deze likeurkaraf van A.D. Copier! Het is de ontbrekende foto (nu ja, één van de ontbrekende foto's) in het boek *Copier Compleet* dat wij drie jaar geleden hebben gepubliceerd.'

Een prijs kan Besançon op dat moment nog niet geven, dat is aan de taxateur. Wel laat ze merken geïnteresseerd te zijn in een bruikleen of eventuele koop. Nog diezelfde middag krijgt ze een e-mail terug: 'Wij hebben de karaf van Marktplaats verwijderd, we zijn in principe bereid de karaf aan jullie te verkopen.' De verkoopster wil hem niet aan de hoogste bidder op Marktplaats verkopen omdat ze vindt dat dit stuk in een museum thuishoort. Zij had de karaf ooit gekocht bij een opruiming van een plaatselijke winkel. 'Volgens mij komt hij uit de inboedel van hotel De Herderin in Hasselt. Ik kocht de karaf voor vijf gulden en hij heeft dertig jaar bij mij in de kast gestaan. Wij hebben hem elk jaar gewoon afgewassen, hij was te teer voor de vaatwasser.' En dat is volgens Besançon ook de reden dat er geen ander exemplaar bekend is: 'Het is een bol van glas met een verzilverde standaard. Het is simpelweg lastig schoonmaken. Hoe zet je die bol neer zonder deze stuk te laten gaan?' De karaf uit 1930 komt uit een serie van 21 ontwerpen van A.D. Copier, Nederlands beroemdste glaskunstenaar, die de Glasfabriek Leerdam in samenwerking met de Gerofabriek voor verzilverde voorwerpen maakte. De directeur van de Glasfabriek destijds, P.M. Cochius, had een visie: hij wilde goede vormgeving combineren met een redelijke prijs. 'Cochius

wilde het volk verheffen,' licht Besançon toe. 'Het is een modernistisch ontwerp dat helemaal past bij De Stijl en de Nieuwe Zakelijkheid die toen in zwang waren. Maar de

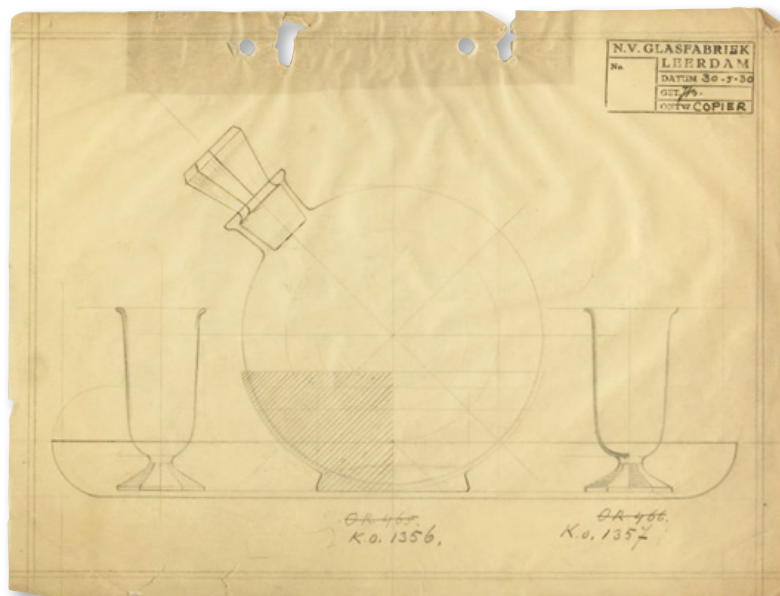
Ontwerp voor likeurkaraf
A.D. Copier
30-5-1930. Potlood op
papier, 224 x 288 mm
NATIONAAL GLASMUSEUM,
LEERDAM

Gero-prijscourant uit 1930 (collectie Rosalie van Egmond). Onderaan is de likeurkaraf afgebeeld. De glaasjes van het likeurstel zijn eveneens zeer zeldzaam, het Glasmuseum heeft er momenteel twee in bruikleen.

prijs van fl. 9,50 bleek toch aan de hoge kant en de serie was geen commercieel succes. Waarschijnlijk had dit te maken met de crisis in de jaren dertig. We weten niet hoeveel stuks van deze karaf gemaakt zijn, alleen dat de samenwerking niet is voortgezet. Dat maakt deze karaf ook een bijzonderheid.'

De koop is binnen een week geregeld. Besançon weet dat ze snel moet zijn om de bidders op Marktplaats niet de kans te geven de verkoopster op andere gedachten te brengen. Omdat het Glasmuseum zelf geen aankoopbudget heeft, benadert het de Vereniging Rembrandt en enkele fondsen. De verkoopster gaat gelukkig akkoord met het bedrag waarop de karaf was getaxeerd: 1500 euro. De Vereniging Rembrandt draagt de helft hiervan bij vanuit haar P.H. Soeters Fonds voor 20ste-eeuwse glaskunst.

Conservator
Hélène Besançon:
'Ik had nog nooit
een exemplaar van
deze likeurkaraf
onder ogen gehad'

Werken van Copier maken een kwart van de collectie van het Glasmuseum uit, schat Besançon. Dat Copier zo bekend is, komt niet in de laatste plaats doordat bijna iedereen wel eens uit een van zijn glazen heeft gedronken. Het Gildeglas wordt nog steeds verkocht bij Blokker, en is een standaard geworden voor wijnglazen. Dat glas is net als de likeurkaraf in 1930 ontworpen, maar commercieel een stuk interessanter gebleken.

ONTWERPTEKENINGEN

In de opstelling van het Glasmuseum staan meer objecten die met hulp van de Vereniging Rembrandt zijn aangekocht. Zo werd in 1992 de aankoop van een vissenkomp van Chris Lebeau gesteund. En in 2002 speelde de Vereniging een grote rol toen de Glasfabriek Leerdam het bijbehorende museum niet meer wilde ondersteunen. Job Meihuizen was destijds conservator van het museum en herinnert zich dat als een spannende tijd: 'Onze collectie van 20.000 stuks was voor de helft van de Stichting Nationaal Glasmuseum Leerdam, de andere helft was eigendom van de glasfabriek Royal Leerdam. Toen die aangaf de verzameling te willen verkopen was dat natuurlijk een grote klap. We hebben direct contact opgenomen met het Instituut

Collectie Nederland, dat samen met de Erfgoedinspectie het belang van deze collectie zag.'

Maar het museum wilde niet alleen bij de overheid aankloppen en heeft daarom ook een aanvraag bij de Vereniging Rembrandt gedaan. Meihuizen: 'Toen heeft de Vereniging Rembrandt besloten om een aantal belangrijke stukken van de fabriek te steunen. Het zijn die stukken uit de verzameling van Cochius, waarmee hij bij het 50-jarig bestaan van de Glasfabriek in 1928 besloot het museum te beginnen. Daarnaast een belangwekkende collectie Leerdam Serica, naar ontwerp van Copier.'

De rest van de collectie werd door het Rijk aangekocht en ook de ontwerptekeningen bleven in Nederland. Die tekeningen gaan terug tot 1915, het moment waarop Cochius kunstenaars begon te betrekken bij de vormgeving van hoogwaardig gebruiksglas. In de periode tussen 1915 en 1930 hebben meer dan 35 kunstenaars, onder wie De Bazel en Berlage, ontwerpen voor de Glasfabriek gemaakt. Daarmee is Nederland een belangrijke glasnatie geworden. En dankzij die tekeningen was het bestaan van de nu aangekochte likeurkaraf bekend*

Veerle Corstens
Freelancejournaliste